

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 19/2010 vp**

Hallituksen esitys teollismallien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Haagin sopimukseen liittyvän Geneven asiakirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laiksi mallioikeuslain muuttamisesta

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä helmikuuta 2009 lähettäessään hallituksen esityksen teollismallien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Haagin sopimukseen liittyvän Geneven asiakirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laiksi mallioikeuslain muuttamisesta (HE 225/2008 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Minna Tukiainen, työ- ja elinkeinoministeriö
- yksikön päällikkö Päivi Kaukoranta, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntösihteeri Tapio Puurunen, oikeusministeriö
- professori Tuomas Ojanen
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Genevessä heinäkuussa 1999 tehdyn teollismallien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Haagin sopimukseen liittyvän Geneven asiakirjan, lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain mallioikeuslain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan myös, että mallioikeuslakiin tehtäisiin eräitä yksittäisiä, Geneven asiakirjaan liittymisestä riippumattomia säännösmuutoksia sekä

lakitekniisiä täsmennyksiä. Lain valtuussäännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan perustuslaista johtuvia tarkkarajaisuuden ja yksityiskohtaisuuden vaatimuksia.

Geneven asiakirja on tullut kansainvälisesti voimaan 23 päivänä joulukuuta 2003. Geneven asiakirja tulisi Suomen osalta voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun Suomi on tallettanut liittymiskirjansa Maailman henkisen omaisuuden järjestön pääjohtajan haltuun.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Geneven asiakirjan kanssa.

Esityksen käsittelyjärjestysperusteluissa tehdään selkoa lainsäädännön alaan kuuluvista sopimusmääräyksistä sekä sopimukseen sitoutumiseen liittyvistä selityksistä. Perusteluissa katsotaan, että sopimuksen mukaiselle yleiskokoukselle annettava toimivalta muuttaa määränemmistö päätöksin sopimusta on ristiriidassa

perustuslain täysivaltaisuus säännösten kanssa, minkä vuoksi sopimuksen hyväksyminen edellyttää perustuslain 94 §:n 2 momentissa tarkoitettua määränemmistöä. Voimaansaattamislaki puolestaan on perustelujen mukaan käsiteltävä perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaisessa supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Tästä syystä esityksestä on hallituksen mielestä aiheellista hankkia perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Geneven asiakirja. Eduskunta hyväksyy perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkityksellään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Teollismallien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Haagin sopimukseen liittyvä Geneven asiakirja (jäljempänä *Geneven asiakirja*) sisältää useita määräyksiä, joiden kuulumisesta lainsäädännön alaan on esityksen perusteluissa tehty selkoa perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön (ks. esim. PeVL 45/2000 vp, s. 2/I, PeVL 12/2000 vp, s. 2/I ja PeVL 11/2000 vp, s. 2) pohjalta ja joiden vuoksi asiakirja edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

Hallituksen esityksen perusteluja täydentäen perustuslakivaliokunta esittää lainsäädännön alaan kuuluvista määräyksistä vielä seuraavan.

Geneven asiakirjan 2 artiklan mukaan asiakirjan määräykset eivät vaikuta sopimuspuolen lainsäädännössä mahdollisesti annetun laajemman suojan soveltamiseen. Tällainen määräys kansainvälisen sopimuksen suhteesta kansalliseen oikeusjärjestykseen kuuluu lainsäädännön alaan.

Hakemuksen puutteiden korjaamisesta on määräykset asiakirjan 8 artiklassa. Artiklan

2 kappaleen mukaan puutteen korjaamatta jättämisen seurauksena on, että kansainvälinen hakemus katsotaan jätetyksi sillensä. Tällaisesta oikeusvaikutuksesta on säädettävä lain tasolla, joten määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Määräykset kansainvälisen hakemuksen saapumispäivän määrittämisestä erilaisissa tapauksissa ovat asiakirjan 9 artiklassa. Tällaiset yksilön oikeuksiin vaikuttavat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Geneven asiakirjan 16 artiklassa määrätään, mitä kansainvälisiä rekisteröintejä koskevia muutoksia ja muita tietoja sopimusta hallinnoiva kansainvälinen toimisto merkitsee kansainväliseen rekisteriin. Artiklan 2 kappaleen nojalla tietyillä siinä luetelluilla merkinnöillä on sama vaikutus kuin sellaisilla merkinnöillä, jotka on tehty kunkin kyseisen sopimuspuolen viraston rekisteriin, jollei sopimuspuoli anna pääjohtajalle kappaleessa tarkemmin yksilöityä selitystä oikeusvaikutusten alkamisesta myöhemmin. Suomella ei ole tarkoitus antaa tällaista selitystä, joten kansainvälisen rekisteröinnin oikeusvaikutukset Suomessa määräytyvät pääsäännön mukaan. Tällainen yksilön oikeusasemaan vaikuttava sopimusmääräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Valiokunta ei sen sijaan katso sopimuksen vaativan eduskunnan hyväksymistä sen budjettivaltaa sitovan vaikutuksen vuoksi, koska järjestön tulo- ja menoarvio rahoitetaan Geneven asiakirjan 23 artiklan 3 kohdan mukaan kansainvälisistä rekisteröinneistä kerättävillä maksuilla

sekä eräillä muilla maksuilla ja toimintaan liittyvillä tuloilla. Vain jos käyttöpääomarahastossa ei ole riittävästi varoja, kukin jäsenvaltio joutuu suorittamaan sinne kertamaksun. Kyse on siis poikkeuksellisesta tilanteesta järjestön toiminnan rahoituksen vakauttamiseksi (vrt. PeVL 45/2000 vp, s. 2).

Kyseessä on niin sanottu sekasopimus. Geneven asiakirja käsittelee valtaosin rekisteröintimenettelyä, eivätkä sen määräykset hallituksen esityksen perustelujen mukaan yleisesti ottaen vaikuta mallioikeuden aineelliseen sisältöön. Geneven asiakirjan määräykset kuuluvat näin ollen pääsääntöisesti Suomen toimivaltaan. Hallituksen esitykseen sisältyvä hyväksymisponssi on muotoiltu niin, että eduskunta hyväksyy Geneven asiakirjan "siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan". Tämä vastaa vakiintunutta eduskunnan hyväksymispäätöksen kirjoittamistapaa silloin, kun osa sopimusvelvoitteiden kattamista kysymyksistä kuuluu Euroopan unionin toimivaltaan (ks. esim. PeVL 20/2009 vp, s. 3/I).

Geneven asiakirjan mukaisesti annettavat selitykset. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomi antaisi viisi Geneven asiakirjassa erikseen sallittua selitystä. Näistä eduskunnan hyväksymistä edellyttää ensinnäkin 7 artiklan 2 kappaleen nojalla annettava selitys, jonka mukaan artiklassa tarkoitettu vakiomääräinen nimeämismaksu korvataan yksilöllisesti määräytyvällä nimeämismaksulla. Täytäntöönpanomääräysten 18 säännön 1 kappaleen b kohdan mukaisesti Suomi puolestaan antaisi selityksen, jonka mukaan se korvaa kansainvälisen rekisteröinnin vaikutuksia koskevan kuuden kuukauden määräajan 12 kuukauden määräajalla.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään lähtenyt siitä, että eduskunta antaa nimenomaisella päätöksellään suostumuksen sellaisten varaumien, selitysten ja julistusten antamiseen, jotka vaikuttavat Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen itse sopimukseen verrattuna (ks. esim. PeVM 2/2008 vp, s. 3/II, PeVL 16/2005 vp, s. 2 ja PeVL 15/2004 vp, s. 2/I). Hallituksen esityk-

seen sisältyvä ehdotus, jonka mukaan eduskunta hyväksyisi edellä selostetut kaksi selitystä, vastaa valiokunnan käytäntöä.

Täytäntöönpanomääräykset. Geneven asiakirjan 24 artiklan 1 kappaleen mukaan asiakirjaan liittyvillä täytäntöönpanomääräyksillä säännellään kyseisen asiakirjan täytäntöönpanon yksityiskohtia. Kaikki täytäntöönpanomääräykset eivät kuitenkaan ole luonteeltaan vain teknisiä yksityiskohtia säänteleviä, vaan muutamat säännöt voidaan katsoa sellaisiksi, jotka Suomessa valitsevan käsityksen mukaan kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät siten eduskunnan hyväksymistä. Tämä on todettu myös hallituksen esityksen yleisperusteluissa (s. 25 ja s. 31).

Hallituksen esityksen puutteena on, että täytäntöönpanomääräyksiä ei selosteta esityksen perusteluissa edes tiivistetysti. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa ei esitetä arviota siitä, mitkä täytäntöönpanomääräysten säännöt hallituksen näkemyksen mukaan kuuluvat lainsäädännön alaan. Täytäntöönpanomääräyksille ei myöskään ponssiosassa erikseen pyydetä eduskunnan hyväksymistä, vaikka Geneven asiakirjan täytäntöönpanomääräysten asemaa koskevassa artiklassa ei ilmaista niiden esim. olevan asiakirjan erottamaton osa. Myönteistä on tosin se, että voimassa olevat täytäntöönpanomääräykset on liitetty hallituksen esitykseen.

Valiokunta on arvioinut täytäntöönpanomääräyksiä niiden sanamuodon pohjalta, ja sen näkemyksen mukaan lainsäädännön alaan kuuluvat ainakin seuraavat täytäntöönpanomääräysten säännöt:

— Määräykset asiamiehen käyttämisestä ja hänen suorittamiensa toimien vaikutuksista (3 sääntö).

— Määräys, jonka mukaan sopimuspuoli ei voi kieltää kansainvälisen rekisteröinnin vaikutuksia sillä perusteella, että teollismallin kuvien muotoon liittyviä vaatimuksia ei ole täytetty (9 säännön 4 kappale).

— Kansainvälisen rekisteröinnin peruuttaminen yksilöllisen nimeämismaksun osan suo-

rittamatta jättämisen seurauksena (12 säännön 3 kappaleen d kohta).

— Kansainvälisen hakemuksen puutteiden korjaamista koskevat määräykset (14 sääntö).

— Kansainvälisen toimiston velvollisuus merkitä kansainväliseen rekisteriin vaatimukset täyttävä hakemus (15 sääntö).

— Kansainvälisen hakemuksen julkaisemisen lykkäämistä koskevat määräykset (16 sääntö).

— Kansainvälisen rekisteröinnin julkaisemisen (17 sääntö)

— Määräykset kansainvälisen rekisteröinnin vaikutuksia koskevasta kieltäytymisestä ja mitätöimisestä (3 luku).

Edellä esitetyistä syistä eduskunnan suostumus on tarpeen Geneven asiakirjaan, sen perusteella annettaviin kahteen selitykseen samoin kuin Geneven asiakirjaan liittyviin täytäntöönpanomääräyksiin.

Käsittelyjärjestys

Yleistä. Kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä päätetään perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan äänen enemmistöllä, paitsi milloin velvoite koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista, jolloin sen hyväksymiseen vaaditaan kahden kolmasosan äänen enemmistö. Kansainvälisen velvoitteen voimaansaattava lakiehdotus puolestaan käsitellään perustuslain 95 §:n 2 momentin perusteella tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Jos lakiehdotus kuitenkin koskee perustuslakia, lakiehdotus on sitä lepäämään jättämättä hyväksyttävä kahden kolmasosan äänen enemmistöllä.

Täysivaltaisuus. Geneven asiakirjaa tarkistetaan asiakirjan 25 artiklan mukaan sopimuspuolten konferenssissa. Asiakirjan 21 artiklaa (yleiskokousta koskevat määräykset), 22 artiklaa (Kansainvälistä toimistoa koskevat määräykset), 23 artiklaa (määräykset varainhoidosta) ja 26 artiklaa (tiettyjen artikloiden muuttaminen yleiskokouksessa) voidaan muuttaa joko tarkistuskonferenssissa tai yleiskokouksessa. Ehdotuksia 21—23 artiklan muuttamiseksi yleiskokouksessa voi tehdä sopimuspuoli tai pääjohtaja.

Geneven asiakirjan 21 artiklan 4 kappaleen a kohdan mukaan yleiskokous pyrkii tekemään päätöksensä yksimielisesti. Jos yksimielistä päätöstä ei kuitenkaan saada aikaan, käsiteltävänä olevasta asiasta päätetään äänestämällä. Tällöin päätöksen hyväksyminen yleiskokouksessa edellyttää 2/3:n enemmistöä annetuista äänistä. Tämä ei kuitenkaan 26 artiklan 2 kohdan mukaan koske 21—23 artiklaa, joiden muutokset hyväksytään 3/4:n äänten enemmistöllä lukuun ottamatta 21 artiklaa (yleiskokouksen tehtävät ja äänestyssäännöt) sekä 26 artiklan 2 kohtaa itseään (määräys em. 3/4:n enemmistöstä), joiden muuttamiseen vaaditaan 4/5:n enemmistö.

Muutokset 21—23 artiklaan tulevat voimaan kuukauden kuluttua siitä, kun pääjohtaja on vastaanottanut kyseessä olevien sopimuspuolten valtiosäännön mukaisten menettelytapojen mukaisesti annetut kirjalliset hyväksymisilmoitukset 3/4:lta niistä sopimuspuolista, jotka olivat yleiskokouksen jäseniä muutoksen hyväksymisen ajankohtana ja joilla oli oikeus äänestää muutoksesta. Poikkeuksena tästä on, että 21 artiklan 3 (yleiskokouksen päätösvaltaisuus) tai 4 kohtaan (päätöksenteko yleiskokouksessa) taikka nyt kyseessä olevaan 26 artiklan b alakohtaan tehty muutos ei tule voimaan, jos jokin sopimuspuoli kuuden kuukauden kuluessa sen hyväksymisestä ilmoittaa pääjohtajalle, että se ei hyväksy muutosta.

Suomi osallistuu perustuslain 1 §:n 3 momentin mukaan kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi. Mainitulla perustuslain säännöksellä on ollut vaikutusta etenkin perustuslain täysivaltaisuussäätelyn tulkintaan. Lähtökohtana on ollut, että sellaiset kansainväliset velvoitteet, jotka ovat tavanomaisia nykyaikaisessa kansainvälisessä yhteistoiminnassa ja jotka vain vähäisessä määrin vaikuttavat valtion täysivaltaisuuteen, eivät sellaisenaan ole ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuutta koskevien säännösten kanssa (HE 1/1998 vp, s. 73/II; ks. myös PeVL 22/2009 vp, s. 3/II, PeVL 51/2001 vp, s. 2/II ja PeVL 38/2001 vp, s. 5/I).

Geneven asiakirjaa voidaan edellä esitetyn tavoin muuttaa paitsi tavanomaisessa kansainvä-

lisen sopimuksen tekemismenettelyssä myös erikseen lueteltujen artikloiden osalta yleiskokouksessa yksinkertaistetuissa menettelyissä. Perustuslakivaliokunta on tämän kaltaisia sopimusjärjestelyjä viime vuosina arvioidessaan lähentynyt siitä, että sopimukseen perustuvalla toimielimelle voidaan antaa toimivaltaa mukauttaa sopimusta mutta ei muuttaa sitä. Sallittujen mukautusten tulee olla asialliselta merkitykseltään sellaisia, että ne eivät vaikuta itse sopimuksen luonteeseen eivätkä toisaalta koske asioita, jotka perustuslain mukaan edellyttävät eduskunnan myötävaikutusta (ks. esim. PeVL 13/2008 vp, s. 8/II ja PeVL 36/2006 vp, s. 9/II).

Viime aikoina on tullut yhä yleisemmäksi antaa valtiosopimuksen muuttamistoimivaltaa sopimuksella perustetulle järjestön toimielimelle. Perustuslakivaliokunta on puolestaan luopunut ns. ristiriitateoriasta ja laajentanut arviotaan siitä, millaiset sopimusmääräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Kun myös tulkinta täysivaltaisuuden puuttuvista sopimusmääräyksistä on perustuslain 1 §:n 3 momentilla nykyaikaistettu, vaikuttaa valiokunnan mielestä siltä, että sopimuksetekotoimivallan siirtoa koskeva tulkintalinja on jäänyt jossain määrin jäykäksi ja muodolliseksi. Siksi tällaisten toimivaltajärjestelyjen vaikutusta täysivaltaisuuden on valiokunnan mielestä valtiosäännön johdonmukaisuuden vuoksi arvioitava uudelleen antamalla enemmän painoa siirrettävän toimivallan aineelliselle merkitykselle eikä niinkään pelkästään sille seikalle, kuuluuko jokin määräys lainsäädännön alaan (vrt. PeVL 51/2001 vp, s. 3/I).

Tällaisiin tulkintaperusteisiin nojautuen voidaan sanoa, että vaikka Geneven asiakirjan 21, 23 ja 26 artikla kuuluvatkin sinänsä lainsäädännön alaan, niiden käsittelemät seikat ovat lähinnä järjestön sisäisen toiminnan organisointia. Ne eivät koske aineellisia kysymyksiä, vaan niitä voidaan luonnehtia järjestön sisäiseen autonomiaan luontevasti kuuluviksi. Näin ymmärrettyinä niiden merkitys Suomen täysivaltaisuuden kannalta on vähäinen eikä niiden tarkistamistoimivallan antaminen yleiskokoukselle edellytä supistetun perustuslain säätämisyjärjestyksen käyttämistä.

Täytäntöönpanomääräysten muuttamisesta päättää Geneven asiakirjan 21 artiklan 2 kohdan iv alakohdan mukaan yleiskokous. Täytäntöönpanomääräyksissä voidaan täsmentää, että niistä joitakin voidaan muuttaa ainoastaan yksimielisesti tai ainoastaan 4/5:n enemmistöllä. Määräysten 33 säännössä onkin mainittu kaksi sääntöä, joita voidaan muuttaa ainoastaan Geneven asiakirjaan liittyneiden sopimuspuolten yksimielisellä päätöksellä. Lisäksi on lueteltu neljä sääntöä, joiden muuttaminen edellyttää 4/5:n enemmistöä.

Täytäntöönpanomääräyksillä säännellään asiakirjan 24 artiklan 1 kohdan mukaan Geneven asiakirjan täytäntöönpanon yksityiskohtia. Täytäntöönpanomääräysten alisteisuutta Geneven asiakirjaan nähden osoittaa puolestaan se, että 24 artiklan 3 kohdan mukaan täytäntöönpanomääräykset väistyvät, jos niiden ja asiakirjan määräysten välillä on ristiriita.

Täytäntöönpanomääräykset sisältävät edellä esitetyin tavoin joitakin lainsäädännön alaan kuuluvia sääntöjä, jotka ovat luonteeltaan aineellisia. Ne koskevat kuitenkin lähinnä eräitä kansainvälisen rekisteröinnin yksityiskohtia eivätkä luonteeltaan valiokunnan mielestä kuulu sopimuskokonaisuuden ydinalueeseen. On myös huomattava, että nyt kyseessä oleva sopimusjärjestely kokonaisuudessaan koskee suppeaa erityisalaa ja että sillä hallituksen esityksen arvion (s. 7) mukaan on merkitystä lähinnä isoille kansainvälisille yrityksille. Yksityisille ihmisille sekä asiakirjan määräyksillä että täytäntöönpanomääräyksillä voidaan arvioida olevan lähinnä välillistä merkitystä. Nämä seikat huomioon ottaen täytäntöönpanomääräysten muuttamistoimivallan antaminen yleiskokoukselle ei ole ongelmallista täysivaltaisuuden kannalta. Myös täytäntöönpanomääräykset voidaan siten hyväksyä äänten enemmistöllä.

Hallituksen esityksen mukaan täytäntöönpanomääräyksiä ei ole tapana saattaa kansallisesti voimaan. Kun täytäntöönpanomääräysten muutoksia ei tulevaisuudessa enää saateta eduskunnan käsiteltäviksi, on ne valiokunnan mielestä kuitenkin nyt saatettava kansallisesti voimaan ja yhdessä Geneven asiakirjan kanssa julkaista-

va Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa Suomen säädöskokoelmasta annetun lain 8 §:n mukaisesti. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että maininta täytäntöönpanomääräysten voimaansaattamisesta on lisättävä Geneven asiakirjan voimaansaattamislakiin. Tämä lisäys on otettava huomioon myös lain nimikkeessä. Jatkossa täytäntöönpanomääräysten muutokset voidaan valiokunnan mielestä saattaa yleisön tietoon julkaisemalla säädöskokoelman sopimussarjassa Suomen säädöskokoelmasta annetun lain 9 §:n 2 momentin mukainen ilmoitus.

Myös edellä mainitut kaksi Geneven asiakirjan nojalla annettavaa selitystä voidaan hyväksyä äänten enemmistöllä, koska niitä voidaan pitää lähinnä teknisinä keinoina hyödyntää Geneven asiakirjassa ja täytäntöönpanomääräyksissä sopimuspuolelle eräissä tapauksissa jätettyä valinta-oikeutta sitoumuksensa sisällön suhteen.

Valiokunta kiinnittää vielä talousvaliokunnan huomiota siihen, että perustuslakivaliokunnan omaksuma tulkinta edellyttää voimaansaattamislain johtolauseen muuttamista.

Laki mallioikeuslain muuttamisesta

Asiakirjajulkisuus. Toiseen lakiehdotukseen sisältyvän mallioikeuslain 19 §:n 1 momentin mukaan rekisteröintihakemusasiakirjat ovat julkisia, jollei niitä hakijan tekemän julkiseksitulon lykkäämistä koskevan pyynnön vuoksi ole pidettävä salaisina. Jos lykkäämistä on pyydetty, tulevat hakemusasiakirjat julkisiksi pyydetyn määräajan päätyttyä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua rekisteröinnin hakemispäivästä tai siitä päivästä, josta etuoikeutta on pyydetty.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut talenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Lakiehdotuksen mukaan rekisteröintihakemuksen tekijä voisi pyytää, että asiakirjat pidetään salassa. Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyn viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n

1 momentin 20 kohdan nojalla salassa pidettäviä ovat tietyin edellytyksin asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta. Edelleen 21 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat mm. asiakirjat, jotka koskevat teknologista tai muuta kehittämistyötä. Mallin rekisteröintiasiakirjan salassapidolle on siis laissa säädetty välttämätön syy (ks. PeVL 43/1998 vp, s. 3/II). Julkisuusrajoituksen oikeasuhtaisuuden kannalta on tärkeää, että salassapidolle on asetettu laissa takaraja, jonka jälkeen asiakirjat tulevat julkisiksi. Jos viranomaisen on salassapidon määräajan kuluessa kuitenkin päättänyt jättää hakemuksen sillensä tai sen hylätä, asiakirjat tulevat julkisiksi vain siinä tapauksessa, että hakija pyytää hakemuksen uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta. Tällöinkin voidaan viranomaisen ratkaisusta huolimatta katsoa kyseessä olevan yhä edellä mainittujen intressien suojaaminen (esimerkiksi mallin edelleen kehittelemiseksi) ja näin ollen välttämätön syy salassapitoon. Säännös ei vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Asetuksenantovaltuus. Mallioikeuslain muuttamisesta annetun lakiehdotuksen 48 §:n 1 momentin mukaan tarkemmat säännökset muun muassa etuoikeudesta ja mallirekisteristä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Säännökset etuoikeudesta ovat nykyisin mallioikeusasetuksen (252/1971) 9—11 §:ssä. Etuoikeudessa on selvästi kysymys sellaisesta yksilön oikeudesta, josta perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tulee säätää lailla. Siksi maininta etuoikeudesta on poistettava valtuussäännöksestä, jotta laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Mallirekisteriä koskeva sääntely sisältyy nykyisin mallioikeusasetuksen 20—28 §:ään. Koska kyseessä on henkilörekisteri, siitä tulee perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan säätää lailla. Tavallisen lain säätämisjärjestyksen käyttäminen edellyttää, että myös mallirekisteriä koskeva maininta poistetaan valtuussäännöksestä.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että eduskunnan suostumus on tarpeen hallituksen esityksessä tarkoitetun asiakirjan ja siihen liittyvien täytäntöönpanomääräysten hyväksymiselle siltä osin kuin ne kuuluvat Suomen toimivaltaan,

että eduskunnan suostumus on tarpeen asiakirjan 7 artiklan 2 kohdassa ja täytäntöönpanomääräysten 18 säännön

1 kappaleen b kohdassa tarkoitettujen selitysten antamiseen,

että eduskunnan suostumuksen antamisesta päätetään äänten enemmistöllä ja

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 2. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 48 §:n 1 momentista tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Jacob Söderman /sd
jäsen. Ulla Karvo /kok
Elsi Katainen /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth Naucmér /r
Ville Niinistö /vihr

Johanna Ojala-Niemelä /sd
Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vas
Tapani Tölli /kesk
Tuulikki Ukkola /kok
Ulla-Maj Wideroos /r
Ilkka Viljanen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Risto Eerola.